

UCHWAŁA NR 58/2730/25
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

z dnia 9 czerwca 2025 r.

w sprawie ogłoszenia naboru w trybie niekonkurencyjnym dla wniosku o dofinansowanie projektu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Priorytetu 6. Fundusze Europejskie na rzecz zwiększenia dostępności regionalnej infrastruktury dla mieszkańców, Działania 6.11 Restauracja i adaptacja obiektów dziedzictwa kulturowego i naturalnego, programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021–2027 (nabór Nr FEKP.06.11-IZ.00-224/25)

Na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 4 i 4a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 581), art. 8 ust. 2 pkt 2, art. 50, art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (Dz. U. poz. 1079 oraz z 2024 r. poz. 1717), a także uchwały Nr 17/765/23 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 kwietnia 2023 r. w sprawie zatwierdzenia Instrukcji wykonawczej instytucji zarządzającej programem regionalnym Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021–2027 (z późn. zm.¹⁾), uchwala się, co następuje:

§ 1. Ustala się Regulamin wyboru projektów EFRR, który określa zakres naboru, zasady jego organizacji, warunki uczestnictwa, kryteria i sposób wyboru projektów, a także pozostałe informacje niezbędne podczas przygotowania dokumentacji projektowej, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Ogłoszenie o naborze zostanie zamieszczone na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu oraz na portalu www.funduszeuropejskie.gov.pl.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Marszałkowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

¹⁾ Wymieniona uchwała została zmieniona następującymi uchwałami Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: Nr 21/974/23 z dnia 24 maja 2023 r., Nr 27/1440/23 z dnia 12 lipca 2023 r., Nr 37/2021/23 z dnia 13 września 2023 r., Nr 49/2627/23 z dnia 6 grudnia 2023 r., Nr 2/66/24 z dnia 21 maja 2024 r., Nr 16/868/24 z dnia 4 września 2024 r. i Nr 43/1975/25 z dnia 24 lutego 2025 r.

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Samorząd Województwa
Kujawsko-Pomorskiego

Regulamin wyboru projektów EFRR

Instytucja: Instytucja zarządzająca – Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Program: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027

Priorytet: 6 Fundusze europejskie na rzecz zwiększenia dostępności regionalnej infrastruktury dla mieszkańców

Działanie: 6.11 Restauracja i adaptacja obiektów dziedzictwa kulturowego i naturalnego

Nr naboru: FEKP.06.11-IZ.00-224/25

Termin naboru: od 16 czerwca 2025 r. do 16 lipca 2025 r.

Sposób wyboru projektów: niekonkurencyjny

Wersja dokumentu: wersja nr 1, obowiązująca od 16 czerwca 2025 r.

Data zatwierdzenia regulaminu: 9 czerwca 2025 r.

Regulamin wyboru projektów EFRR przedstawia zasady wyboru projektów do dofinansowania. Dokument opracowaliśmy na podstawie obowiązujących przepisów prawa krajowego i unijnego. Jakiegokolwiek rozbieżności pomiędzy tym dokumentem a przepisami prawa należy rozstrzygać na rzecz przepisów prawa.

Na końcu dokumentu przygotowaliśmy definicje niektórych określeń stosowanych w dokumencie. W części „Podstawa prawna” wskazaliśmy akty prawne, które przywołujemy w tekście za pomocą skróconych nazw.

Spis treści

§ 1. Podstawowe informacje.....	3
§ 2. Sposób wyboru projektów.....	4
§ 3. Kategorie interwencji i grupy docelowe.....	5
§ 4. Informacja finansowa.....	5
§ 5. Wymagania dotyczące projektu.....	6
§ 6. Komunikacja	28
§ 7. Składanie wniosku	29
§ 8. Ocena projektu	32
§ 9. Wyniki oceny	35
§ 10. Umowa o dofinansowanie projektu.....	36
§ 11. Postanowienia końcowe	39
Podstawa prawna	41
Słowniczek.....	43
Lista załączników do regulaminu	44

§ 1. Podstawowe informacje

1. IZ prowadzi postępowanie w zakresie wyboru do dofinansowania projektu, który przyczyni się do osiągnięcia celów FEoKP w ramach:
 - 1) priorytetu: 6. Fundusze europejskie na rzecz zwiększenia dostępności regionalnej infrastruktury dla mieszkańców
 - 2) działania: 6.11 Restauracja i adaptacja obiektów dziedzictwa kulturowego i naturalnego
 - 3) celu szczegółowego: 4 vi. Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych.
2. Na dofinansowanie projektu w ramach postępowania IZ przeznaczyła **10 033 463,50 zł.**
3. Projekt wybrany do dofinansowania będzie finansowany z EFRR.
4. Postępowanie prowadzi IZ – Departament Wdrażania Funduszy Europejskich dla Kujaw i Pomorza Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego.
5. Czynności wykonywane przez IZ, które dotyczą wniosku to:
 - 1) nabór wniosku,
 - 2) ocena projektu,
 - 3) publikacja informacji o wybraniu projektu do dofinansowania lub o jego negatywnej ocenie.
6. Nabór wniosków trwa od 16 czerwca 2025 r. do 16 lipca 2025 r.
7. Termin zakończenia naboru może zostać:
 - 1) skrócony, o czym IZ informuje nie później niż na 7 dni przed planowanym terminem zakończenia naboru,
 - 2) wydłużony.
8. Zmiana terminu naboru każdorazowo wiąże się ze zmianą regulaminu.
9. Okoliczności, które mogą wpływać na datę zakończenia naboru to:
 - 1) długotrwałe techniczne problemy uniemożliwiające składanie wniosków
 - 2) pisemna, uzasadniona prośba potencjalnego wnioskodawcy o przedłużenie naboru, pod warunkiem że zostanie ona złożona nie później niż na 5 dni roboczych przed zakończeniem naboru – IZ nie rozpatrzy wniosku złożonego po tym terminie,

- 3) konieczność uszczegółowienia/ doprecyzowania przez IZ regulaminu wyboru projektów wraz z załącznikami lub dokumentacją pomocniczą, która jest częścią publikacji dotyczącej naboru,
 - 4) zmiany przepisów prawa, mające wpływ na regulacje zawarte w regulaminie, ale nieskutkujące unieważnieniem naboru,
 - 5) zmiany kryteriów wyboru projektów.
- 10.** Regulamin nie może być zmieniany w części dotyczącej wskazania sposobu wyboru projektów do dofinansowania i jego opisu, tj. niedopuszczalna jest zmiana z niekonkurencyjnego sposobu wyboru na konkurencyjny oraz zmiana celu postępowania. Wyjątek od tej zasady dotyczy sytuacji, gdy konieczność dokonania zmian wynika z przepisów odrębnych.
- 11.** Możliwość zmiany regulaminu w zakresie kryteriów wyboru projektów istnieje wyłącznie w sytuacji, gdy nie złożono jeszcze wniosku. Wyjątek od tej zasady dotyczy sytuacji, gdy konieczność dokonania zmian wynika z przepisów odrębnych. Zmiana ta skutkuje odpowiednim wydłużeniem terminu składania wniosków, o ile IZ uzna to za zasadne.
- 12.** Jeśli IZ zmieni regulamin, poinformuje o tym na stronie internetowej programu, portalu oraz e-mailem (dotyczy wnioskodawców). IZ udostępnia na stronie internetowej programu oraz na portalu wszystkie wersje regulaminu.

Odesłanie

Zob. ustawa wdrożeniowa, art. 51 ust. 3-8 – warunki zmiany regulaminu.

- 13.** Orientacyjny termin zakończenia postępowania jest wskazany w ogłoszeniu o naborze (w menu bocznym – „Wyniki”). O zmianie tego terminu IZ informuje komunikatem na stronie internetowej programu.

§ 2. Sposób wyboru projektów

1. W ramach postępowania projekt będzie wybierany w sposób niekonkurencyjny.
2. Cel postępowania to wybór do dofinansowania jednego projektu, którego wnioskodawcą jest Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego.
3. Wybór projektu w sposób niekonkurencyjny jest możliwy ze względu na to, że projekt został wskazany w uchwale Nr 3/43/23 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18 stycznia 2023 r. w sprawie ustalenia obszarów wsparcia, typów działań oraz określenia listy propozycji projektowych dla

niekonkurencyjnego sposobu wyboru projektów w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 (z późn. zm.).

§ 3. Kategorie interwencji i grupy docelowe

1. Kategorie interwencji, w które powinien wpisywać się projekt to:
 - **166** - Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury.
2. Projekt musi być skierowany bezpośrednio do następujących grup odbiorców: mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego, turystów.

§ 4. Informacja finansowa

1. Najważniejsze informacje finansowe dotyczące postępowania i projektu są w tabeli:

1.1	kwota przeznaczona na dofinansowanie projektu w ramach postępowania, w tym: środki EFRR	10 033 463,50 zł 10 033 463,50 zł
1.2	środki EFRR na poziomie projektu	85%
1.3	minimalny wkład własny beneficjenta	15%
1.4	maksymalny dopuszczalny poziom dofinansowania projektu	85%
1.5	dopuszczalny cross-financing	15%

2. Kwota przeznaczona na dofinansowanie projektu (pkt 1.1 w ww. tabeli) została przeliczona z EUR na PLN po kursie 4,2738 i może zmienić się w trakcie postępowania, w tym w wyniku zmiany kursu euro. Kwota przeznaczona na dofinansowanie projektu (pkt 1.1 w ww. tabeli) może różnić się od kwoty wskazanej w Harmonogramie naborów wniosków o dofinansowanie w programie Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027, ponieważ ten dokument ma charakter planistyczny i orientacyjny.
3. Maksymalny dopuszczalny poziom dofinansowania projektu (pkt 1.4 w ww. tabeli) oznacza procent wydatków kwalifikowalnych projektu, który może zostać

objęty finansowaniem UE, z zastrzeżeniem że umowa o dofinansowanie projektu lub decyzja o dofinansowaniu może zawierać odstępstwa w tym zakresie.

4. Zawarcie umowy o dofinansowanie projektu jest uzależnione od dostępności środków w miesiącu, w którym dana umowa jest zawierana. Dostępność środków na etapie zawierania umów IZ określa na podstawie algorytmu, o którym mowa w Kontrakcie programowym dla województwa kujawsko-pomorskiego, według kursu określonego w załączniku nr 32 do tego kontraktu obowiązującego w miesiącu zawarcia umowy.
5. W przypadku wyczerpania kwoty przeznaczonej na dofinansowanie projektu przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu w ramach postępowania, IZ wstrzyma zawarcie umowy z wnioskodawcą, jeśli w danym miesiącu zabraknie środków z dostępnej kwoty, do czasu pojawienia się wolnych środków.

§ 5. Wymagania dotyczące projektu

Okres realizacji projektu

1. Okres kwalifikowalności wydatków weryfikowany na etapie oceny projektu mieścić się w terminie od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2029 r., o ile kryteria wyboru projektów nie stanowią inaczej, z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej.

Obszar realizacji projektu

2. Projekt musi być realizowany na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Kryteria wyboru projektów

3. Projekt jest oceniany w zakresie spełnienia kryteriów wyboru projektów, które są załącznikiem nr 1 do regulaminu.
4. Poniżej wskazano dodatkowe wyjaśnienia dotyczące kryteriów wyboru projektów:

Kryterium B.1 Projekt jest zgodny z typami projektów przewidzianymi do wsparcia w ramach działania

W ramach kryterium należy potwierdzić zgodność z typem projektu tj., czy projekt obejmuje prace restauratorskie, konserwatorskie i roboty budowlane w obiektach

zabytkowych¹, w otoczeniu zabytku² i na obszarach zabytkowych, obszarach przemysłowych o wartościach historycznych wraz z popularyzacją wykorzystania dziedzictwa kulturowego i naturalnego regionu.

Kryterium C.2: Zgodność z Europejskimi zasadami jakości dla interwencji finansowanych przez UE o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe

Zgodność projektu z "Europejskimi zasadami jakości dla interwencji finansowanych przez UE o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe".

Dotyczy jedynie w przypadku projektów obejmujących prace przy zabytku.

Przetłumaczona, polska wersja dokumentu stanowi załącznik do naboru.

Zgodność oceniana jest przez pryzmat spełnienia kryteriów wynikających z "Europejskich zasad jakości dla interwencji finansowanych przez UE o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe". Zagadnienie należy opisać tak, by odpowiadało na pytania stanowiące podstawę każdego z pięciu kryteriów.

1. Prace przy zabytku poparte są wiedzą o zabytku.

- Czy zabytek jest zagrożony lub czy wymaga pilnej pomocy konserwatorskiej?
- Czy elementy dziedzictwa były zbadane przed zaprojektowaniem inwestycji?
Jeśli nie, czy planowane są działania mające na celu ich identyfikację?
- Czy przeprowadzono ocenę wpływu projektu dotyczącego zabytku na dziedzictwo kulturowe? Jeśli tak, czy zostały one przeprowadzone przez niezależnych ekspertów?

2. Korzyści społeczne.

- Czy realizacja projektu przyczyni się do zachowania zabytku dla przyszłych pokoleń?

¹ Wsparciem objęte będą projekty dotyczące zabytków wpisanych do rejestru zabytków na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków. Definicja zabytku w rozumieniu ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

² Przez otoczenie należy rozumieć teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

- Czy projekt jest w pełni zgodny z przepisami dotyczącymi dziedzictwa kulturowego?
- W przypadku, gdy projekt odpowiada głównie na obecne potrzeby, które mogą z czasem ewoluować, czy inwestycje podejmowane przy zabytku są odwracalne?
- Czy przyszłe pokolenia nadal będą miały dostęp do pełnego bogactwa historycznego i kulturowego dziedzictwa po zrealizowaniu projektu? Jeżeli funkcje zostaną utracone, czy strata jest uzasadniona przez społeczne korzyści i jak może być postrzegana przez przyszłe pokolenia?

3. Kompatybilność.

- Czy kompozycja architektoniczna, rozmiary, proporcje, zastosowane technologie, materiały będą wpisywać się w istniejące dziedzictwo kulturowe?
- Czy zostanie utrzymana autentyczność dziedzictwa kulturowego?

4. Proporcjonalność.

- Czy w projekcie stosowana jest zasada: „Rób tyle, ile trzeba, ale tak mało, jak to możliwe”, w szczególności gdy prace prowadziłyby do nieodwracalnych zmian w zabytku lub jego otoczeniu lub wiedza na temat zabytku jest niewystarczająca lub obecnie nieosiągalna?
- Czy projekt koncentruje się na naprawie i konserwacji a nie na transformacji, czy zachowana jest równowaga między dziedzictwem kulturowym a nowymi elementami i materiałami?

5. Umiejętność rozróżnienia – odwołanie się do umiejętności i doświadczenia.

- Czy proponowane rozwiązania w projekcie były już wcześniej stosowane?
- Czy zastosowane rozwiązania technologiczne wiążą się z ryzykiem utraty zabytkowej tkanki obiektu?
- Czy projekt odzwierciedla krajowy, regionalny, lokalny charakter, tradycje, standardy i specyfikę miejsca?

Wskaźniki

5. Wnioskodawca jest zobowiązany do wyboru wszystkich wskaźników produktu i rezultatu, które zostały określone w załączniku nr 2 do regulaminu.
6. Jeśli projekt nie będzie realizował któregoś ze wskaźników, o których mowa w ust. 5 to we wniosku o dofinansowanie projektu należy przypisać mu wartość „0”.

Budżet projektu

7. Budżet projektu jest podstawą do oceny kwalifikowalności i racjonalności kosztów i powinien bezpośrednio wynikać z opisanych zadań i ich etapów.
8. Zasady dotyczące kwalifikowalności uregulowane są w Wytocznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027.

Partnerstwo

9. W celu wspólnej realizacji projektu może zostać utworzone partnerstwo przez podmioty wnoszące do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe, realizujące wspólnie projekt na warunkach określonych w porozumieniu albo umowie o partnerstwie.
10. Wnioskodawcą projektu partnerskiego jest partner wiodący – podmiot inicjujący ten projekt, który ma potencjał ekonomiczny zapewniający prawidłową realizację projektu partnerskiego.
11. Partnerów należy wybrać przed złożeniem wniosku. Procedura wyboru partnerów będzie weryfikowana na etapie oceny formalno-merytorycznej projektu (w tym warunki wskazane w kolejnym ustępie). Porozumienie lub umowę o partnerstwie należy dołączyć do wniosku.
12. Udział partnerów w projekcie partnerskim nie może polegać wyłącznie na wniesieniu do jego realizacji zasobów ludzkich, organizacyjnych, technicznych lub finansowych. Zadania realizowane przez poszczególnych partnerów w ramach projektu partnerskiego nie mogą polegać na oferowaniu towarów, świadczeniu usług lub wykonywaniu robót budowlanych na rzecz pozostałych partnerów.
13. Minimalny zakres porozumienia albo umowy o partnerstwie określa załącznik nr 4 do regulaminu - Instrukcja wypełniania załączników do wniosku o dofinansowanie projektu EFRR.

14. Stroną porozumienia ani umowy o partnerstwie nie może być podmiot wykluczony z możliwości otrzymania dofinansowania na podstawie przepisów odrębnych.
15. IZ nie wyraża zgody na rezygnację z partnera, jego zmianę lub dodanie nowego partnera na etapie oceny projektu.

Odesłanie

Zob. ustawa wdrożeniowa, art. 39 – projekt partnerski.

16. Gdy do działań zaplanowanych w projekcie jest angażowana jednostka organizacyjna wnioskodawcy nieposiadająca osobowości prawnej, wówczas należy ją wskazać we wniosku o dofinansowanie projektu jako realizatora projektu.

Metody uproszczone

17. W naborze koszty pośrednie będą obowiązkowo rozliczane poprzez zastosowanie stawki ryczałtowej. Koszty pośrednie w projekcie nie mogą być rozliczane w inny sposób (tj. na podstawie rzeczywistych wydatków). Zastosowanie stawki ryczałtowej kosztów pośrednich oznacza spełnienie obowiązku wynikającego z art. 53 ust. 2 rozporządzenia ogólnego.
18. Zgodnie z art. 53 ust. 2 Rozporządzenia ogólnego, projekt finansowany ze środków EFRR, którego łączny koszt wyrażony w PLN nie przekracza równowartości 200 tys. EUR w dniu zawarcia umowy o dofinansowanie, musi uwzględniać uproszczone metody rozliczania wydatków. W związku z powyższym w przypadku tych projektów konieczne jest uwzględnienie kosztów pośrednich rozliczanych przy zastosowaniu stawki ryczałtowej w wysokości wskazanej w ust. 21.
19. W przypadku projektów, których łączny koszt wyrażony w PLN przekracza 200 tys. EUR, uwzględnienie kosztów pośrednich rozliczanych metodą uproszczoną (stawka ryczałtowa) nie jest obowiązkowe.
20. Koszty pośrednie to koszty niezbędne do realizacji projektu, ale niedotyczące bezpośrednio głównego przedmiotu projektu.
21. Stawka ryczałtowa w tym postępowaniu to **3%** bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych projektu.
22. Katalog kosztów pośrednich jest następujący:

- działania informacyjno-promocyjne projektu (np. zakup materiałów promocyjnych i informacyjnych, zakup ogłoszeń prasowych, utworzenie i prowadzenie strony internetowej o projekcie, oznakowanie projektu, plakaty, ulotki, itp.),
- koszty koordynatora lub kierownika projektu oraz innego personelu bezpośrednio angażowanego w zarządzanie, rozliczanie, monitorowanie projektu lub prowadzenie innych działań administracyjnych w projekcie, w tym koszty wynagrodzenia tych osób, ich delegacji służbowych i szkoleń oraz koszty związane z wdrażaniem polityki równych szans przez te osoby,
- koszty zarządu, tj. koszty wynagrodzenia osób uprawnionych do reprezentowania jednostki, których zakresy czynności nie są przypisane wyłącznie do projektu, ale uczestniczą w realizacji projektu (np. kierownik jednostki),
- koszty personelu obsługowego (obsługa kadrowa, finansowa, administracyjna, sekretariat, kancelaria, obsługa prawna, w tym ta dotycząca zamówień), którego konieczność zaangażowania wynika z charakteru projektu,
- koszty obsługi księgowej, tj. wynagrodzenia osób księgujących wydatki w projekcie oraz zlecenia prowadzenia obsługi księgowej projektu biura rachunkowemu,
- koszty utrzymania powierzchni biurowych (czynsz, najem, opłaty administracyjne) związanych z obsługą administracyjną projektu,
- koszty sprzątania pomieszczeń biurowych (w tym koszty środków czystości, dezynsekcji, dezynfekcji, deratyzacji tych pomieszczeń) związanych z obsługą administracyjną projektu,
- opłaty za energię elektryczną, ciepłą, gazową, opłaty za zużycie wody, opłaty przesyłowe, opłaty za odprowadzanie ścieków, w zakresie związanym z obsługą administracyjną projektu,
- inne koszty biurowe związane z obsługą administracyjną projektu (np. zakup materiałów biurowych i artykułów piśmienniczych, koszty usług powielania dokumentów),
- koszty usług pocztowych, telefonicznych, internetowych, kurierskich, w zakresie związanym z obsługą administracyjną projektu,

- amortyzacja, najem lub zakup aktywów (środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych) używanych na potrzeby personelu bezpośrednio zaangażowanego w zarządzanie projektem,
- wydatki związane z otwarciem lub prowadzeniem wyodrębnionego na rzecz projektu subkonta na rachunku płatniczym lub odrębnego rachunku płatniczego,
- koszty ochrony i ubezpieczeń majątkowych, w zakresie związanym z obsługą administracyjną projektu,
- koszty zabezpieczenia prawidłowej realizacji umowy.

- 23.** Niedopuszczalna jest sytuacja, w której koszty pośrednie zostaną rozliczone w ramach kosztów bezpośrednich, więc IZ na etapie wyboru projektu zweryfikuje, czy w ramach zadań obejmujących koszty bezpośrednie nie zostały wykazane koszty, które stanowią koszty pośrednie.
- 24.** Rozliczanie kosztów pośrednich metodą uproszczoną zwalnia z obowiązku stosowania zasady konkurencyjności wynikającej z podrozdziału 3.2 wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027, w stosunku do tych kosztów.

Zamówienia

- 25.** Zamówienia udzielone w ramach projektu, jak i wszczęte przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu, w stosunku do których nie mają zastosowania przepisy ustawy Pzp (ze względu na wartość zamówienia lub wyłączenia przedmiotowe/ podmiotowe), powinny być upublicznione w sposób określony w pkt 1 sekcji 3.2.3 wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027 i udzielane w sposób zapewniający zachowanie zasad równego traktowania wykonawców, przejrzystości, proporcjonalności, uczciwej konkurencji oraz dołożenia wszelkich starań w celu uniknięcia konfliktu interesów rozumianego jako brak bezstronności i obiektywności przy wyłanianiu wykonawcy w ramach realizowanego zamówienia. Przy weryfikacji spełnienia ww. przesłanek, IZ będzie kierowała się postanowieniami wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027.
- 26.** Każdy wnioskodawca, przystępując do określania zakresu wydatków kwalifikowanych w projekcie, powinien uprzednio przeanalizować czy procedura udzielenia zamówienia, które zamierza włączyć w zakres projektu została

przeprowadzona zgodnie z zasadami wynikającymi z podrozdziału 3.2 wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027.

Odesłanie

- [Materiały szkoleniowe dotyczące konfliktu interesów](#)
- [Zasady udzielania zamówień w projektach](#)

Zakaz podwójnego finansowania

- 27.** Podwójne finansowanie wydatków jest niedozwolone.
- 28.** Przykładowy katalog wydatków, które mogą stanowić podwójne finansowanie określony jest w podrozdziale 2.3. pkt 2) wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027.

VAT

- 29.** W przypadku projektów o wartości mniejszej niż 5 mln EUR (włączając VAT), podatek VAT jest wydatkiem kwalifikowalnym. Oznacza to, że IZ nie weryfikuje, czy wnioskodawcy przysługuje prawo do odzyskania VAT, ani czy faktycznie odzyskał VAT, pomimo rozliczenia go w projekcie jako wydatek kwalifikowalny
- 30.** Brak obowiązku składania w projekcie oświadczeń o kwalifikowalności podatku VAT nie zwalnia wnioskodawców/ innych podmiotów zaangażowanych w realizację projektu z obowiązku przestrzegania przepisów prawa i poddawaniu się kontrolom przez uprawnione organy administracji skarbowej.
- 31.** W ramach projektu, którego łączny koszt wynosi co najmniej 5 mln EUR (włączając VAT) obowiązują następujące regulacje w zakresie VAT:
- 1) wnioskodawca, który nie posiada prawa do odzyskania podatku VAT, zaliczy podatek VAT do wydatków kwalifikowalnych,

Ważne

W tym przypadku wnioskodawca jest zobowiązany dołączyć do wniosku „Oświadczenie o kwalifikowalności VAT”.

- 2) warunek określony w pkt 1 oznacza, że zapłacony podatek VAT może być uznany za wydatek kwalifikowalny wyłącznie, gdy beneficjentowi ani żadnemu innemu podmiotowi zaangażowanemu w realizację projektu lub wykorzystującemu do działalności opodatkowanej produkty będące efektem realizacji projektu, zarówno w fazie realizacyjnej jak i operacyjnej, ani uczestnikowi projektu, czy innemu podmiotowi otrzymującemu

- wsparcie z EFRR, zgodnie z obowiązującym prawodawstwem krajowym, nie przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego lub ubiegania się o zwrot podatku VAT,
- 3) posiadanie wyżej wymienionego prawa (potencjalnej prawnej możliwości) wyklucza uznanie wydatku za kwalifikowalny, nawet jeśli faktycznie zwrot nie nastąpił, np. ze względu na niepodjęcie przez podmiot czynności zmierzających do realizacji tego prawa,
 - 4) za posiadanie prawa do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego, o którym, mowa w punkcie 3 nie uznaje się możliwości określonej w art. 113 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2024 r. poz. 361 z późn. zm.), ani przypadku wskazanego w art. 90 ust. 10 pkt 2 tej ustawy,
 - 5) do przeliczenia łącznego kosztu projektu, o którym mowa powyżej, stosuje się miesięczny obrachunkowy kurs wymiany walut stosowany przez Komisję Europejską, aktualny w dniu zawarcia umowy o dofinansowanie projektu, lub w dniu zawarcia aneksu do umowy wynikającego ze zmiany łącznego kosztu projektu,
 - 6) IZ ponownie bada kwalifikowalność podatku VAT w przypadku zmiany łącznego kosztu projektu mającej wpływ na kwalifikowalność VAT,
 - 7) kwalifikowalność podatku VAT podlega dodatkowym ograniczeniom wynikającym z zasad udzielania pomocy publicznej.
- 32.** Wnioskodawca do przeliczenia wartości projektu stosuje miesięczny obrachunkowy kurs wymiany walut stosowany przez Komisję Europejską z dnia ogłoszenia naboru.
- 33.** Kurs euro stosowany do przeliczenia wartości projektu w ramach naboru to miesięczny obrachunkowy kurs wymiany walut stosowany przez Komisję Europejską – [Exchange rate \(InforEuro\) \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/economy_finance/exchange-rates/)
Dla naboru wynosi: 4,2475 zł.
- 34.** Wiążącym kursem będzie miesięczny obrachunkowy kurs wymiany euro z dnia podpisania umowy. IZ na etapie podpisywania umowy przeliczy wartość projektu według kursu euro aktualnego na dzień zawarcia umowy.

Pomoc publiczna/ pomoc de minimis

35. W ramach postępowania sprawdzimy czy w projekcie nie występuje pomoc publiczna lub

- a) pomoc jest zgodna z art. 53 rozporządzenia KE nr 651/2014 Pomoc na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz z rozporządzeniem Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 7 sierpnia 2023 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego w ramach regionalnych programów na lata 2021–2027 (Dz. U. z 2023 r. poz. 1678), lub
- b) pomoc jest zgodna z art. 56 rozporządzenia KE nr 651/2014 Pomoc inwestycyjna na infrastrukturę lokalną oraz z rozporządzeniem Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 11 grudnia 2022 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę lokalną w ramach regionalnych programów na lata 2021–2027 (Dz. U. z 2022 r. poz. 2686), lub
- c) pomoc jest zgodna z rozporządzeniem KE nr 2023/2831 oraz rozporządzeniem Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 kwietnia 2024 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów na lata 2021-2027 (Dz.U. z 2024 r. poz. 598).

Nie stanowi pomocy publicznej sytuacja, w której wykorzystywanie infrastruktury (budynków oraz sprzętu) do celów działalności gospodarczej ma charakter pomocniczy tj. działalności bezpośrednio powiązanej z eksploatacją infrastruktury, koniecznej do eksploatacji infrastruktury lub nieodłącznie związanej z podstawowym wykorzystaniem o charakterze niegospodarczym³.

W przypadku prowadzenia działalności gospodarczej o charakterze pomocniczym wnioskodawca obowiązany jest przedstawić w dokumentacji projektowej informację nt. mechanizmu monitorowania i wycofania jaki znajdzie zastosowanie, w celu zapewnienia, że działalność gospodarcza w całym okresie amortyzacji infrastruktury sfinansowanej ze środków FEdKP 2021-2027 będzie miała charakter pomocniczy.

³ Pkt. 207 [Zawiadomienia Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej](#) (Dz. Urz. UE C 262 z dnia 19 lipca 2016 r., str. 1).

Wyjaśnienia dotyczące mechanizmu monitorowania i wycofania (jeśli dotyczy).

1. Jeżeli wytworzona w ramach projektu infrastruktura, obok podstawowej działalności o charakterze niegospodarczym, wykorzystywana jest również do prowadzenia działalności gospodarczej o charakterze pomocniczym, to projekt zostaje objęty mechanizmem monitorowania i wycofania (zwanym dalej mechanizmem).
2. Mechanizm ma zastosowanie wyłącznie do infrastruktury, na którą przyznano dofinansowanie na podstawie umowy o dofinansowanie projektu.
3. Okres stosowania mechanizmu jest niezależny od okresu trwałości.
Monitorowanie sposobu wykorzystania infrastruktury odbywa się co najmniej przez cały okres jej amortyzacji⁴. Jeżeli poszczególne składniki infrastruktury amortyzują się w różnych okresach, każdy ze składników powinien podlegać mechanizmowi monitorowania we właściwym dla niego okresie amortyzacji. Możliwe jest również przyjęcie dla wszystkich składników danej infrastruktury jednolitego okresu monitorowania, równego okresowi amortyzacji tego składnika infrastruktury, który amortyzuje się najdłużej. Beneficjent ma możliwość dokonania wyboru w tym zakresie, kierując się tym, która metoda jest najbardziej uzasadniona ze względu na specyfikę⁵ danej infrastruktury i jej poszczególnych elementów.
4. Monitorowanie sposobu wykorzystania infrastruktury odbywa się w cyklach rocznych, zgodnie z obowiązującymi u beneficjenta zasadami rachunkowości, z wykorzystaniem dokumentacji finansowo-księgowej oraz innych dokumentów, na podstawie których można potwierdzić proporcje wykorzystania infrastruktury do prowadzenia działalności gospodarczej o charakterze pomocniczym i niegospodarczej.

⁴ Amortyzacja, o której mowa w ustawie o rachunkowości -zgodnie z polityką rachunkowości danej jednostki. Nie jest dopuszczalne swobodne określenie okresu amortyzacji w oparciu o niestosowaną powszechnie metodykę.

⁵ Obejmującą np. kwestie takie jak oddawanie poszczególnych elementów infrastruktury do użytku w różnych terminach, możliwość samodzielnego wykorzystania poszczególnych elementów infrastruktury czy możliwość wyodrębnienia grup elementów infrastruktury o takich samych okresach amortyzacji.

5. Monitorowanie wykorzystania infrastruktury odbywa się na podstawie wybranych wskaźników, najbardziej odpowiednich z punktu widzenia możliwego sposobu wykorzystania infrastruktury⁶. Mechanizm ten nie może być oparty na przychodach lub dochodach osiągniętych z działalności gospodarczej i niegospodarczej.
6. Wskaźniki wybrane do monitorowania sposobu wykorzystania infrastruktury są ustalane w umowie o dofinansowanie projektu i nie podlegają zmianom w całym okresie monitorowania. Wybór wskaźników, które będą stanowić podstawę monitorowania sposobu wykorzystania infrastruktury powinien być oparty o odpowiednią analizę prowadzącą do najbardziej uzasadnionego wyboru.
7. Udział wykorzystania infrastruktury do prowadzenia działalności gospodarczej o charakterze pomocniczym i niegospodarczej mierzony jest w odniesieniu do całkowitej rocznej wydajności infrastruktury.
8. Udział wykorzystania infrastruktury do prowadzenia działalności gospodarczej o charakterze pomocniczym nie może przekroczyć 20% całkowitej rocznej wydajności infrastruktury.
9. Jeżeli obok dofinansowania ze środków FEdKP na lata 2021-2027 Beneficjent na daną infrastrukturę otrzymał również dofinansowanie z innych środków publicznych, środki te zostają objęte mechanizmem monitorowania i wycofania.
10. Jeżeli w danym roku udział wykorzystania infrastruktury na cele gospodarcze w całkowitej rocznej wydajności infrastruktury przekroczy 20% zwrotowi podlega odpowiednia kwota finansowania publicznego na zasadach określonych w pkt. 11 i w umowie o dofinansowanie projektu.
11. Zwrotowi podlega kwota finansowania publicznego przypadającego na finansowanie działalności gospodarczej o charakterze pomocniczym przekraczająca 20% całkowitej rocznej wydajności infrastruktury. Kwota podlegająca zwrotowi dla roku, w którym nastąpiło przekroczenie ww. udziału ustalana jest następująco:

⁶ Np. powierzchnia lub czas wykorzystania danego składnika lub całej infrastruktury.

- a) dla danego roku wyliczana jest roczna alokacja udzielonego dofinansowania ze środków publicznych, proporcjonalnie do okresu amortyzacji infrastruktury,
- b) wyliczana jest kwota finansowania publicznego przypadającego na finansowanie działalności niegospodarczej w danym roku,
- c) wyliczana jest maksymalna dopuszczalna kwota finansowania publicznego przypadającego na finansowanie działalności gospodarczej o charakterze pomocniczym w danym roku,
- d) wyliczana jest kwota finansowania publicznego przypadającego na finansowanie działalności gospodarczej o charakterze pomocniczym przekraczająca 20% całkowitej rocznej wydajności infrastruktury.

Zasady horyzontalne

36. Zasady horyzontalne określone są w art. 9 rozporządzenia ogólnego.

Zasada równości szans i niedyskryminacji

- 37.** Za zgodność z tą zasadą rozumiemy wdrożenie w ramach projektu działań umożliwiających wszystkim osobom sprawiedliwe i pełne uczestnictwo bez względu na ich płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religie lub przekonania, poglądy polityczne, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.
- 38.** Wnioskodawca musi także zapewnić dostępność do oferowanego w projekcie wsparcia oraz dostępność wszystkich produktów projektu (które nie zostały uznane za neutralne) dla wszystkich ich użytkowników. Wnioskodawca zobowiązany jest do zapewnienia dostępności oferowanego wsparcia zgodnie ze standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027, które stanowią załącznik nr 2 do Wytycznych równościowych.
- 39.** W przypadku projektu (w tym jego produktów) nieobjętych standardem dostępności wnioskodawca powinien zapewnić realizację zasady dostępności w ramach innych działań projektowych, np. na poziomie zarządzania projektem lub działań informacyjno-promocyjnych (np. strona projektu zgodna z WCAG 2.1 – w tłumaczeniu na język polski: wytyczne dotyczące ułatwień w dostępie do treści publikowanych w Internecie).

40. Realizacja tej zasady w projektach współfinansowanych z funduszy unijnych dotyczy wszystkich etapów wdrażania projektu, w tym:

- etapu przygotowania projektu, czyli analizy, definiowania celów, planowania działań i budżetu, określania rezultatów,
- jego realizacji,
- rozliczania,
- monitorowania,
- kontroli.

41. W przypadku, gdy produkty (usługi) projektu nie mają swoich bezpośrednich użytkowników/użytkowniczek (np. plany adaptacji) dopuszczalne jest uznanie, że mają one charakter neutralny wobec zasady równości szans i niedyskryminacji. Wnioskodawca musi wykazać we wniosku o dofinansowanie projektu, że dostępność nie dotyczy danego produktu (lub usługi). Ostateczna decyzja o uznaniu danego produktu (lub usługi) za neutralny należy do IZ.

W przypadku uznania, że dany produkt (lub usługa) jest neutralny, projekt zawierający ten produkt (lub usługę) może być uznany za zgodny z zasadą równości szans i niedyskryminacji. Uznanie neutralności określonych produktów (usług) projektu nie zwalnia jednak wnioskodawcy ze stosowania standardów dostępności dla realizacji pozostałej części projektu, dla której standardy dostępności mają zastosowanie.

42. Zasada równości szans i niedyskryminacji może być realizowana poprzez:

- 1) zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz
- 2) zastosowanie mechanizmu racjonalnych usprawnień.

43. Są to narzędzia umożliwiające kompleksowe podejście do planowania i projektowania zarówno produktów jak i odpowiedniego otoczenia, mając na celu promowanie społeczeństwa włączającego wszystkich obywateli oraz zapewniając im pełną równość oraz możliwość uczestnictwa.

44. Uniwersalne projektowanie jest to projektowanie produktów oraz otoczenia tak, aby były one dostępne dla wszystkich ludzi (także osób z niepełnosprawnościami) w największym możliwym stopniu, bez potrzeby adaptacji bądź wyspecjalizowanego projektowania. Uniwersalne projektowanie nie wyklucza możliwości zapewnienia dodatkowych udogodnień dla szczególnych potrzeb osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne.

Koncepcja uniwersalnego projektowania jest realizowana przez zastosowanie co najmniej standardów dostępności, które stanowią załącznik nr 2 do Wytycznych równościowych.

- 45.** W sytuacjach wyjątkowych dopuszczone będzie odstępstwo od ww. wymogu, pod warunkiem rzeczowego uzasadnienia w treści wniosku o dofinansowanie, dlaczego projekt nie będzie spełniał wymogu dostępności poprzez koncepcje uniwersalnego projektowania. Zasadność takiego wyłączenia każdorazowo jest oceniona przez IZ podczas weryfikacji wniosków. W tych wyjątkowych przypadkach, gdy produkty projektu wprost nie realizują zasady dostępności dopuszczalne jest wykazanie neutralności produktów projektu. Jeśli, przynajmniej jeden z elementów projektu realizuje zasadę dostępności, nie jest to projekt neutralny.
- 46.** Mechanizm racjonalnych usprawnień (MRU) oznacza możliwość sfinansowania specyficznych działań dostosowawczych, uruchamianych wraz z pojawieniem się w projekcie osoby z niepełnosprawnością (w charakterze uczestnika/uczestniczki lub członkini/członka personelu projektu). Mechanizm ten jest definiowany jako konieczne i odpowiednie zmiany oraz dostosowania, nienakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, rozpatrywane osobno dla każdego konkretnego przypadku, w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami możliwości korzystania z wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz ich wykonywania na zasadzie równości z innymi osobami. Zgodnie z zapisami Wytycznych równościowych, w projektach, w których pojawiły się nieprzewidziane na etapie planowania wydatki związane z zapewnieniem dostępności uczestnikowi/uczestniczce (lub członkowi/członkini personelu) projektu, jest możliwe zastosowanie MRU. Co do zasady, środki na finansowanie MRU nie są planowane w budżecie projektu na etapie wnioskowania o jego dofinansowanie. Decyzję w sprawie sfinansowania MRU podejmuje IZ, biorąc pod uwagę między innymi zasadność i racjonalność poniesienia dodatkowych kosztów w projekcie. Średni koszt MRU na 1 osobę w projekcie nie może przekroczyć 15 tysięcy PLN brutto.
- 47.** Wydatki na dostępność należy wykazać w sekcji E „Budżet projektu” we wniosku o dofinansowanie projektu, w polu „Limity” przy konkretnym wydatku w ramach budżetu projektu. Wartość całego wydatku wykazanego w budżecie projektu musi stanowić limit.

- 48.** Zasadę równości szans i niedyskryminacji sprawdzimy podczas oceny kryterium B.12 Projekt jest zgodny z zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, na podstawie opisu zawartego w sekcji I „Dodatkowe informacje” we wniosku o dofinansowanie projektu.
- 49.** Przestrzeganie przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego zweryfikujemy podczas oceny kryterium A.3 Klauzula antydyskryminacyjna (dotyczy jst). Klauzula antydyskryminacyjna zawarta jest w sekcji J „Oświadczenia” we wniosku o dofinansowanie projektu i dotyczy tylko wnioskodawców, którymi są:
- jednostki samorządu terytorialnego,
 - podmioty kontrolowane lub zależne od jst.

Przestrzeganie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (KPP)

- 50.** Zgodność oznacza brak sprzeczności z wymogami KPP. W przypadku, gdy we wniosku o dofinansowanie wskazano neutralny charakter wymogów KPP względem zakresu i sposobu realizacji projektu, podczas oceny sprawdzimy czy neutralny charakter wymogów został zidentyfikowany prawidłowo.
- 51.** Dokumentem pomocniczym są Wytyczne dotyczące zapewnienia poszanowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej przy wdrażaniu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (2016/C 269/01). Najważniejsze wskazówki dotyczące tego, jakie konkretne zagadnienia można uwzględnić przy sprawdzaniu zgodności z KPP zawarte są w tabeli stanowiącej załącznik nr III do wytycznych.
- 52.** Samoocena spełnienia warunku Skuteczne stosowanie i wdrażanie Karty praw podstawowych w Polsce, opracowana przez MFIPR, zawiera wskazówki w jaki sposób programy regionalne przyczyniają się do realizacji KPP (wykaz tabelaryczny).
- 53.** Powyższe zapisy weryfikowane będą podczas oceny kryterium B.13 Projekt jest zgodny z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej, na podstawie opisu zawartego w sekcji I „Dodatkowe informacje” we wniosku o dofinansowanie projektu.

Zgodność z Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych

- 54.** Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych (KPON), sporządzona została w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r.

- 55.** Zasadniczym celem Konwencji jest popieranie, ochrona i zapewnienie pełnego i równego korzystania z praw człowieka i podstawowych wolności przez osoby z niepełnosprawnościami.
- 56.** Konwencja zakłada, że bariery napotymane przez osoby z niepełnosprawnościami w dużej mierze są skutkiem złej organizacji przestrzeni lub nieodpowiedniego nastawienia ludzi i instytucji. Takie ujęcie niepełnosprawności podkreśla, że osoby z niepełnosprawnościami mają równe prawa z innymi i są/mogą być aktywnymi członkami społeczności, a nie jedynie odbiorcami wsparcia, opieki społecznej czy biernym przedmiotem decyzji innych osób.
- 57.** Każdy projekt realizowany w ramach FEdKP musi być zgodny z KPON w zakresie odnoszącym się do sposobu realizacji, zakresu projektu i wnioskodawcy. Zgodność oznacza brak sprzeczności pomiędzy wnioskiem o dofinansowanie projektu a wymogami KPON lub stwierdzenie, że te wymagania są neutralne wobec zakresu i zawartości projektu.
- 58.** Powyższe zapisy weryfikowane będą podczas oceny kryterium B.14 Projekt jest zgodny z Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych, na podstawie opisu zawartego w sekcji I „Dodatkowe informacje” we wniosku o dofinansowanie projektu.

Zasada równości kobiet i mężczyzn

- 59.** Przez zgodność z zasadą równości kobiet i mężczyzn należy rozumieć z jednej strony zaplanowanie takich działań w projekcie, które wpłyną na wyrównywanie szans danej płci będącej w gorszym położeniu (o ile takie nierówności zostały zdiagnozowane w projekcie). Z drugiej strony zaś stworzenie takich mechanizmów, aby na żadnym etapie wdrażania projektu nie dochodziło do dyskryminacji i wykluczenia ze względu na płeć. Zasada równości kobiet i mężczyzn polega więc na zapewnieniu sytuacji, w której kobietom i mężczyznom przypisuje się taką samą wartość społeczną, równe prawa i równe obowiązki oraz gdy mają oni równy dostęp do korzystania z zasobów (np. środki finansowe, szanse rozwoju). Zasada ta ma gwarantować możliwość wyboru drogi życiowej bez ograniczeń wynikających ze stereotypów płci.
- 60.** Wnioskodawca zobowiązany jest do przedstawienia sposobu realizacji zasady równości kobiet i mężczyzn w ramach projektu. Podczas analizy potrzeby

realizacji projektu wnioskodawca powinien uwzględnić sytuację kobiet i mężczyzn biorąc pod uwagę, czy istnieją bariery równościowe (systemowe nierówności i ograniczenia jednej z płci, najczęściej kobiet, które są powielane i utrwalane społecznie i kulturowo) w kontekście obszaru realizacji projektu/tematyki projektu. Wnioskodawca powinien wskazać, jakiego rodzaju działania zostaną zrealizowane w projekcie na rzecz niwelowania zdiagnozowanych barier równościowych. Gdy nie zdiagnozowano żadnych barier równościowych, należy we wniosku o dofinansowanie przewidzieć działania, zmierzające do przestrzegania zasady równości kobiet i mężczyzn i wnioskodawca powinien zadeklarować, że będzie przestrzegał zasady równości kobiet i mężczyzn, tak, aby na żadnym etapie realizacji projektu ww. bariery się nie pojawiły.

- 61.** Działaniem wspierającym równość kobiet i mężczyzn jest budowanie przekazu informacyjnego i promocyjnego w oparciu o przekazy wolne od stereotypów (język, grafika, obrazy). We wniosku o dofinansowanie powinna się znaleźć informacja o tym, w jaki sposób ten niestereotypowy przekaz będzie realizowany.
- 62.** Wnioskodawca powinien również wskazać, w jaki sposób planuje zapewnić realizację zasady równości kobiet i mężczyzn w ramach procesu zarządzania projektem. Informacja ta powinna zawierać propozycję konkretnych działań, jakie zostaną podjęte w projekcie w ramach zarządzania.
- 63.** Równościowe zarządzanie projektem polega przede wszystkim na zapewnieniu, że osoby zaangażowane w realizację projektu (na przykład personel odpowiedzialny za zarządzanie, personel merytoryczny, personel wykonawcy/partnera) posiadają odpowiednią wiedzę w zakresie obowiązku przestrzegania zasady równości kobiet i mężczyzn i potrafią stosować tę zasadę w codziennej pracy przy projekcie. Dopuszczalne jest także uznanie neutralności projektu w stosunku do zasady równości kobiet i mężczyzn.
- 64.** Decyzja o uznaniu danego projektu za neutralny należy do IZ.
- 65.** Zasada weryfikowana będzie podczas oceny kryterium B.15 Projekt jest zgodny z zasadą równości kobiet i mężczyzn, na podstawie opisu zawartego w sekcji I „Dodatkowe informacje” we wniosku o dofinansowanie projektu.

Zasada zrównoważonego rozwoju oraz zasada DNSH („nie czyn poważnych szkód”)

- 66.** Zasada zrównoważonego rozwoju i zasada „nie czyń poważnych szkód” (ang. DNSH - do no significant harm) mają na celu zapewnienie, że realizacja celów polityki spójności będzie zgodna ze standardami i priorytetami Unii Europejskiej w zakresie klimatu i środowiska, a także nie spowoduje poważnych szkód w środowisku naturalnym.
- 67.** Zasada zrównoważonego rozwoju oznacza, że rozwój społeczny i gospodarczy nie może pozostawać w konflikcie z interesami ochrony środowiska (w tym ładu przestrzennego).
- 68.** Projektowane działania muszą uwzględniać możliwość zaspokajania podstawowych potrzeb zarówno współczesnego, jak i przyszłych pokoleń, dlatego nie mogą naruszać równowagi przyrodniczej, przestrzennej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych. Oznacza to, że wszelkie działania muszą być podejmowane z uwzględnieniem ww. zasady. Muszą one być realizowane m.in. z uwzględnieniem potrzeb zachowania różnorodności biologicznej, zrównoważonego podejścia do użytkowania zasobów przyrody, przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego oraz wymogów ochrony obszarów cennych przyrodniczo, w tym ich integralności i spójności.
- 69.** Osiągnięcie założeń zrównoważonego rozwoju będzie możliwe również przez promowanie oraz stosowanie rozwiązań proekologicznych dostosowanych do charakteru przedsięwzięcia, w tym zielonych zamówień publicznych.
- 70.** Cele Zrównoważonego Rozwoju ONZ wg Agendy 2030 („Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030”):
- Cel 1. Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie.
 - Cel 2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo.
 - Cel 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt.
 - Cel 4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie.
 - Cel 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt.
 - Cel 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi.

- Cel 7. Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie.
- Cel 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi.
- Cel 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność.
- Cel 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami.
- Cel 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu.
- Cel 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji
- Cel 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom.
- Cel 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony.
- Cel 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustoszenia, powstrzymywanie i odwracanie procesu degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej.
- Cel 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu.
- Cel 17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

71. Zgodność z zasadą DNSH oceniana jest w odniesieniu do następujących sześciu celów środowiskowych, wynikających z art. 9 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (Dz. Urz. UE L 198 z 22.6.2020, str. 13-43):

- łagodzenie zmian klimatu;
- adaptacja do zmian klimatu;
- zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich;

- gospodarka o obiegu zamkniętym;
- zapobieganie i kontrola zanieczyszczeń powietrza, wody lub ziemi;
- ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów.

72. W przypadku, gdy w kryterium B.5 Zgodność projektu z zasadą zrównoważonego rozwoju zostały określone rozwiązania wspierające zgodność projektu z zasadą DNSH, które to są obligatoryjne do spełnienia w projekcie (o ile odnoszą się do zakresu projektu), Wnioskodawca powinien:

- opisać sposób ich spełnienia
lub
- uzasadnić, że rozwiązania nie odnoszą się do zakresu projektu oraz odnieść się do wyników analizy DNSH: „Ocena zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód” (DNSH) zakresów wsparcia zawartych w projekcie programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027” i potwierdzić, że zgodnie z ww. analizą DNSH projekt nie spowoduje poważnych szkód w odniesieniu do powyższych celów środowiskowych.

73. Powyższy opis powinien być zawarty w sekcji I „Dodatkowe informacje” we wniosku o dofinansowanie projektu.

74. W przypadku, gdy w kryterium nie ujęto rozwiązań wspierających zgodność projektu z zasadą DNSH, Wnioskodawca powinien odnieść się do wyników analizy DNSH i potwierdzić, że zgodnie z ww. analizą DNSH projekt nie spowoduje poważnych szkód w odniesieniu do powyższych celów środowiskowych.

75. W kryterium B.7 Zgodność projektu z wymaganiami prawa ochrony środowiska wnioskodawca powinien złożyć Formularz w zakresie oceny oddziaływania na środowisko, decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach uzyskaną dla przedmiotowego przedsięwzięcia (jeśli dotyczy) oraz Zaświadczenie organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów Natura 2000 (jeśli dotyczy). W ramach kryterium zostanie zweryfikowana zgodność dokumentacji środowiskowej z zezwoleniem na realizację inwestycji.

Inwestycje w zakresie paliw kopalnych

76. Na podstawie art. 7 ust. 1 lit. h) rozporządzenia EFRR, co do zasady, wykluczona jest możliwość finansowania inwestycji w zakresie produkcji,

przetwarzania, transportu, dystrybucji, magazynowania lub spalania paliw kopalnych, tj. jakichkolwiek działań/ inwestycji realizowanych w ramach projektu, które są powiązane z paliwami kopalnymi.

- 77.** Możliwość finansowania w ramach projektów wydatków związanych z paliwami kopalnymi istnieje w odniesieniu do:
- a) wyjątków art. 7 ust. 1 lit. h) ppkt (i)-(iii) i z zastrzeżeniem ust. 2-3 rozporządzenia EFRR,
 - b) urządzeń/ maszyn/ środków transportu zasilanych paliwami kopalnymi w wykorzystywanych w celu realizacji projektów i które przyczyniają się do osiągnięcia celów szczegółowych FEdKP, gdy nie istnieje realna alternatywna technologia.
- 78.** Wydatki objęte wyjątkami o których mowa w 7 ust. 1 lit. h) ppkt (i) lub (ii) rozporządzenia EFRR, mogą być uznane za kwalifikowalne, z zastrzeżeniem że umowa o dofinansowanie projektu, w którym te wydatki występują zostanie podpisana najpóźniej do 31 grudnia 2025 roku. Taki projekt nie może być kontynuowany w kolejnym okresie programowania.
- 79.** W przypadku zamiaru poniesienia wydatków na urządzenia/ maszyny/ środki transportu zasilane paliwami kopalnymi, wnioskodawca jest zobowiązany wymienić i uzasadnić tego rodzaju wydatki w studium wykonalności lub planie inwestycji (w zależności, od tego który z tych dokumentów wnioskodawca będzie zobowiązany dołączyć do wniosku o dofinansowanie projektu). Szczegółowe wskazówki jak należy uzasadnić takie wydatki są we wzorach studium wykonalności/ planu inwestycji – załącznik nr 4 do regulaminu.
- 80.** Weryfikacja wydatków na paliwa kopalne i ich zgodności z art. 7 rozporządzenia EFRR będzie odbywać się w ramach kryterium pn. „Kwalifikowalność wydatków”.

Niekwalifikowalność nieprzewidzianych wydatków

- 81.** Instytucja zarządzająca nie przewiduje możliwości, aby koszty kwalifikowalne uwzględniały rezerwy na nieprzewidziane wydatki, o których mowa w podrozdziale 6.4 pkt 1 lit. i) [Wytycznych dotyczących zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym hybrydowych na lata 2021-2027](#). Jeśli wnioskodawca wykaże nieprzewidziane wydatki w projekcie zostaną one uznane za niekwalifikowalne (bez względu na całkowity koszt kwalifikowalny projektu).

§ 6. Komunikacja

1. Komunikacja między IZ a wnioskodawcą odbywa się w formie elektronicznej za pośrednictwem wiadomości e-mail, z wyłączeniem:
 - 1) wezwania do uzupełnienia lub poprawy wniosku, o którym mowa w § 8 ust. 15;
 - 2) informacji o wyniku oceny (§ 9).
2. Złożenie wniosku oznacza, że wnioskodawca akceptuje zasady określone w regulaminie oraz jest świadomy skutków niezachowania formy komunikacji wskazanej w regulaminie, tj. uznaniem czynności za niedokonaną.
3. Gdy z powodów technicznych komunikacja w formie elektronicznej nie jest możliwa, IZ wskaże inny sposób komunikacji z wnioskodawcą w komunikacie na stronie internetowej programu.
4. IZ przesyła korespondencję elektroniczną na adresy e-mail osób, które wnioskodawca wskaże we wniosku jako osoby do kontaktu.
5. Wnioskodawca ma obowiązek:
 - 1) zapewnić sprawną skrzynkę poczty elektronicznej, na którą IZ będzie kierować korespondencję,
 - 2) aktualizować adres e-mail, jeśli go zmieni.
6. Jeśli zmienia się adresy e-mail osób, które wnioskodawca wskazał jako osoby do kontaktu lub zmieni się jego adres korespondencyjny, musi on powiadomić o tym IZ w terminie 3 dni od zmiany danych. Powiadomienie w tej sprawie, opatrzone kwalifikowanym podpisem elektronicznym, wnioskodawca przesyła do IZ za pośrednictwem:
 - a) platformy ePUAP lub
 - b) e-Doręczeń, lub
 - c) e-mailem na adres: punkt.informacyjny@kujawsko-pomorskie.pl

Do czasu powiadomienia korespondencję wysłaną na dotychczasowe adresy uważa się za skutecznie doręczoną.

Ważne

- Bezpośredni adres elektronicznej skrzynki podawczej IZ (ePUAP): /36t9v8thbz/SkrytkaESP
- Adres e-Doręczeń:

7. Wnioskodawca ponosi odpowiedzialność za niezapewnienie sprawnej skrzynki poczty elektronicznej lub brak aktualizacji adresu e-mail, uniemożliwiające kontakt z wnioskodawcą, zgodnie z ust. 6.
8. Oświadczenia w postaci elektronicznej powinny być opatrzone kwalifikowanym podpisem elektronicznym.

Dodatkowa informacja

Kwalifikowany podpis elektroniczny – podpis elektroniczny, o którym mowa w art. 78¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2024 r. poz. 1061 z późn. zm.).

9. Pytania o warunki postępowania można kierować na adres e-mail: pife.torun@kujawsko-pomorskie.pl, m.manelska@kujawsko-pomorskie.pl oraz pod numerem tel.: 56 62 18 341, 56 62 15 823.

§ 7. Składanie wniosku

1. Wnioskodawca może złożyć wniosek wraz z załącznikami (jeśli są wymagane) wyłącznie w WOD2021 w terminie, o którym mowa w § 1 ust. 6. Po tym terminie WOD2021 zablokuje składanie wniosków.
2. Wnioskodawca może złożyć w postępowaniu tylko jeden wniosek dotyczący danego projektu.
3. Wniosek powinien zostać sporządzony w języku polskim, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. z 2024 r. poz. 1556), z wyjątkiem użycia obcojęzycznych nazw własnych lub pojedynczych wyrażień w języku obcym. Dokumenty sporządzone w języku obcym powinny zostać przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego.
4. Aby złożyć wniosek wnioskodawca powinien utworzyć konto i zalogować się w WOD2021 dostępnym na stronie internetowej: <https://wod.cst2021.gov.pl/>
5. Formularz wniosku jest dostępny w WOD2021 w ramach naboru: FEKP.06.11-IZ.00-224/25. Poglądowy wzór wniosku o dofinansowanie projektu jest wskazany w ogłoszeniu o naborze jako dokument pomocniczy.
6. Szczegółowe zasady tworzenia i zarządzania kontem użytkownika w WOD2021 i wypełniania oraz składania wniosku określa Instrukcja wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu, która jest załącznikiem nr 3 do regulaminu.

7. Po przesłaniu wniosku do IZ, wnioskodawca otrzyma potwierdzenie jego złożenia z nadanym mu numerem i datą, wygenerowane przez WOD2021. Gdy wnioskodawca otrzyma potwierdzenie, nie będzie mógł wprowadzić żadnych zmian we wniosku, z wyjątkiem uzupełnienia lub poprawy wniosku na etapie oceny formalno-merytorycznej.
8. Data złożenia wniosku to dzień wskazany w potwierdzeniu, które wnioskodawca otrzymuje po przesłaniu wniosku do IZ w WOD2021.
9. Wnioskodawca ma obowiązek podpisać załączniki (o ile są wymagane i wskazane w formularzu wniosku) do wniosku o dofinansowanie kwalifikowanym podpisem elektronicznym. W przypadku dokumentów, w tym oświadczeń, sporządzanych przez inne organy lub podmioty zaangażowane w realizację projektu (np. partnerów), dopuszczalne jest załączenie skanu tych dokumentów format PDF) podpisanych w formie tradycyjnej (czytelnie wpisane imię i nazwisko albo pieczęć zawierająca imię i nazwisko oraz odręczny podpis), przy czym wnioskodawca, na żądanie IZ jest zobowiązany okazać do wglądu oryginał takiego dokumentu. Szczegółowe informacje o formie i sposobie składania załączników wskazuje Instrukcja wypełniania załączników do wniosku o dofinansowanie projektu EFRR, która jest załącznikiem nr 4 do regulaminu.
10. Oświadczenia składane przez wnioskodawcę jako załączniki do wniosku powinny być podpisane przez osobę uprawnioną do reprezentacji wnioskodawcy zgodnie z dokumentem rejestrowym /statutowym KRS lub CEiDG, a w przypadku jednostek samorządu terytorialnego przez osobę posiadającą statutowe uprawnienia do reprezentowania wnioskodawcy. Możliwa jest sytuacja, w której osoba uprawniona do podpisania załączników upoważnia inną osobę do ich podpisania. W takim przypadku w sekcji „Załączniki” wniosku należy dołączyć pisemne upoważnienie w ww. zakresie.
11. Wnioskodawca jako partner wiodący oświadcza, że jest w posiadaniu dokumentów i oświadczeń wszystkich partnerów wskazanych w pkt 11 Instrukcji wypełniania załączników do wniosku o dofinansowanie projektu EFRR, która jest załącznikiem nr 4 do regulaminu.
12. Wszystkie załączniki wymagane w naborze należy załączyć wyłącznie w formie elektronicznej w sekcji Załączniki w WOD2021. Każdy załącznik do formularza wniosku musi stanowić jeden plik o rozmiarze nieprzekraczającym 25 MB, a w przypadku większej liczby dokumentów składających się na dany załącznik,

wymagane jest dostarczenie ich w postaci spakowanych plików (format ZIP, 7z lub równoważny).

Ważne

Scalenie dokumentów po podpisaniu powoduje brak możliwości weryfikacji podpisu kwalifikowalnego, dlatego dokumenty należy podpisywać po scaleniu lub dołączyć jako dwa (lub więcej) pliki spakowane w formacie ZIP, 7z lub równoważnym.

13. Wnioskodawca może wycofać wniosek na każdym etapie postępowania – do czasu zakończenia postępowania (w tym po zakończeniu naboru). Musi to zrobić w WOD2021 (anulowanie wniosku).
14. Datą wycofania wniosku jest data anulowania wniosku w WOD2021.
15. W przypadku wycofania wniosku przed zakończeniem naboru, wnioskodawca może złożyć kolejny wniosek w tym naborze.
16. Wycofanie wniosku na etapie oceny projektu po zakończonym naborze skutkuje zakończeniem oceny projektu przez IZ w dniu wycofania wniosku z WOD2021.
17. Wycofanie wniosku przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu jest równoznaczne z rezygnacją z podpisania umowy i rezygnacją z dofinansowania projektu.
18. Wycofanie wniosku złożonego w ramach naboru i niezłożenie kolejnego przed zakończeniem naboru skutkuje anulowaniem postępowania, o czym IZ informuje na stronie internetowej programu i na portalu.
19. Gdy wnioskodawca stwierdzi błędy związane z funkcjonowaniem WOD2021, może je zgłaszać wyłącznie na adres e-mail: amiz.fekp@kujawsko-pomorskie.pl do 16 lipca 2025 r., do godz. 10:00. Zgłaszany problem należy odpowiednio udokumentować (np. jako zrzut ekranu wraz z opisem błędnego działania). IZ pozostawi bez rozpatrzenia zgłoszenia wysłane w innym terminie i w inny sposób.
20. IZ może pozytywnie rozpatrzyć zgłoszenie błędu przez wnioskodawcę jedynie, gdy jest ono związane z wadliwym funkcjonowaniem WOD2021 i leży po stronie IZ, a nie po stronie wnioskodawcy.

21. Jeśli wystąpią długotrwałe problemy techniczne uniemożliwiające złożenie wniosku w WOD2021, IZ przedłuży nabór, o czym potencjalny wnioskodawca zostanie poinformowany za pośrednictwem ePUAP lub e-Doręczeń.

§ 8. Ocena projektu

1. Projekt jest oceniany w zakresie spełnienia kryteriów wyboru projektów, które są załącznikiem nr 1 do regulaminu.
2. Ocena projektu rozpoczyna się po złożeniu wniosku przez wnioskodawcę.
3. Projekt ocenia komisja oceny projektów (KOP).
4. KOP składa się z pracowników IZ i ekspertów.
5. KOP działa na podstawie regulaminu pracy KOP ustanowionego przez IZ.
6. Przed przystąpieniem do oceny projektu członkowie KOP podpisują oświadczenie o bezstronności i poufności, a IZ zapewnia odpowiednie zarządzanie konfliktem interesów w trakcie postępowania.
7. Prace KOP nadzoruje przewodniczący, który jest pracownikiem IZ.
8. Wnioski do oceny są przydzielane członkom KOP przez przewodniczącego KOP.
9. Projekt jest oceniany na podstawie wniosku i załączników do wniosku (jeśli wymagane jest ich złożenie). IZ nie wyklucza wykorzystania w ocenie wyjaśnień udzielonych przez wnioskodawcę albo informacji dotyczących projektu lub wnioskodawcy przekazanych przez niego lub uzyskanych w inny sposób.

Ocena formalno-merytoryczna

10. Ocena projektu jest jednoetapowa – ocena formalno-merytoryczna.
11. Na etapie oceny formalno-merytorycznej są oceniane kryteria:
 - 1) **formalne** – są to kryteria obligatoryjne, których spełnienie jest niezbędne do przyznania dofinansowania (niespełnienie jednego z nich skutkuje negatywną oceną projektu), a ocena ich spełniania polega na przyznaniu wartości logicznych: „tak”, „nie” lub „nie dotyczy”;
 - 2) **merytoryczne ogólne** – są to kryteria obligatoryjne, których spełnienie jest niezbędne do przyznania dofinansowania (niespełnienie jednego z nich skutkuje negatywną oceną projektu), a ocena ich spełniania polega na przyznaniu wartości logicznych: „tak”, „nie” lub „nie dotyczy”;
 - 3) **merytoryczne szczegółowe** – są to kryteria obligatoryjne, których spełnienie jest niezbędne do przyznania dofinansowania (niespełnienie

jednego z nich skutkuje negatywną oceną projektu), a ocena ich spełniania polega na przyznaniu wartości logicznych: „tak”, „nie” lub „nie dotyczy”.

- 12.** Każde kryterium jest oceniane przez co najmniej dwóch członków KOP, z zastrzeżeniem że jeden członek KOP może oceniać:

 - 1) kryteria o charakterze formalnym;
 - 2) kryteria, które w ocenie przewodniczącego KOP nie wymagają oceny przez dwóch oceniających (np. ze względu na nieskomplikowany charakter kryterium).
- 13.** Znaczącą rozbieżność w ocenie projektu rozstrzyga przewodniczący KOP – rozstrzygnięcie jest odnotowane w karcie oceny projektu. Znaczącą rozbieżność to różnica ocen przyznanych przez poszczególnych członków KOP dotycząca spełnienia przez projekt kryteriów zero-jedynkowych – gdy jeden oceniający uznaje, że kryterium jest spełnione (ocena „tak”) a drugi uznaje kryterium za niespełnione (ocena „nie”).
- 14.** Jeśli we wniosku będzie oczywista omyłka IZ poprawi ją, o czym wnioskodawca zostanie poinformowany e-mailem. Nie dotyczy to sytuacji, w której oczywista omyłka uniemożliwia ocenę projektu – wówczas wniosek będzie wymagał poprawy przez wnioskodawcę w trybie wskazanym w ust. 15.
- 15.** Jeśli wniosek będzie wymagał uzupełnienia lub poprawy, IZ wezwie wnioskodawcę za pośrednictwem WOD2021 do uzupełnienia lub poprawy wniosku. Uzupełnienie lub poprawa wniosku jest możliwa w zakresie jaki przewidują kryteria, o których mowa w ust. 1 oraz w zakresie wskaźników i porządkowych zmian we wniosku. IZ dopuszcza możliwość jednokrotnej poprawy lub uzupełnienia wniosku.
- 16.** Wnioskodawca po otrzymaniu ww. wezwania będzie zobowiązany poprawić lub uzupełnić wniosek w WOD2021 w ciągu 14 dni roboczych w zakresie wskazanym w wezwaniu. Termin będzie liczony od dnia następującego po dniu wysłania wezwania przez IZ.

Ważne

Wnioskodawco!

Nie odkładaj uzupełnienia lub poprawy wniosku na ostatnią chwilę i zawsze sprawdź status swojego wniosku w WOD2021 po wysłaniu go do IZ.

Przesłany wniosek zmienia status na „**W trakcie oceny**”, a na adres e-mail przypisany do Twojego profilu wysłana zostaje wiadomość potwierdzająca złożenie poprawionego wniosku do instytucji.

Jeśli termin wyznaczony na poprawę wniosku o dofinansowanie upłynął, wniosek zmienia status z „Do poprawy” lub „W poprawie” na „**Niepoprawiony**”. Wówczas na adres e-mail przypisany do Twojego profilu zostaje wysłana wiadomość informująca o upływie terminu poprawy.

Jeśli WOD2021 uniemożliwi Ci wysłanie wniosku to zgłoś ten problem do IZ, zgodnie z § 7 ust. 18, aby IZ mogła zaradzić tej sytuacji, **zgłoszenie powinno być wysłane przed upływem terminu na poprawę lub uzupełnienie wniosku.**

17. Jeśli wnioskodawca nie poprawi wniosku w wyznaczonym terminie IZ oceni projekt na podstawie wersji wniosku, która została przekazana do uzupełnienia lub poprawienia. Jeśli wnioskodawca poprawi wniosek albo zrobi to niezgodnie z zakresem określonym w wezwaniu, IZ oceni projekt nie uwzględniając tych zmian.
18. W przypadku wątpliwości, co do zapisów wniosku o dofinansowanie projektu, IZ może wezwać wnioskodawcę do złożenia wyjaśnień, z zastrzeżeniem że wnioskodawca w ramach wyjaśnień nie może uzupełniać wniosku o dodatkowe informacje/ dane, a jedynie wyjaśniać zapisy zamieszczone we wniosku. Jeżeli wyjaśnienia są składane po poprawie lub uzupełnieniu wniosku, wyjaśnienia nie mogą prowadzić do modyfikacji wniosku o dofinansowanie projektu, natomiast w przypadku wystąpienia takich modyfikacji, dodatkowe informacje lub wyjaśnienia treści wniosku (w tym załączników) nie będą brane pod uwagę. Wnioskodawca

składa wyjaśnienia w terminie 7 dni roboczych od dnia następującego po dniu wysłania wezwania przez IZ.

§ 9. Wyniki oceny

1. Członkowie KOP dokumentują ocenę projektu na kartach oceny projektu.
2. Karty oceny projektu weryfikuje sekretarz KOP lub upoważniony do tego inny członek KOP. Karty oceny zatwierdza przewodniczący KOP.
3. Wynik oceny projektu jest przekazywany do IZ, która go zatwierdza.
4. Projekt może uzyskać:
 - 1) ocenę negatywną albo
 - 2) ocenę pozytywną.
5. Ocena negatywna to ocena w zakresie spełniania przez projekt kryteriów wyboru projektów, na skutek której projekt nie może być wybrany do dofinansowania.
6. Ocena pozytywna to wybranie projektu do dofinansowania.
7. IZ niezwłocznie przekazuje wnioskodawcy, w formie elektronicznej (ePUAP lub e-Doręczenia) lub w formie papierowej (pocztą tradycyjną), informację o zatwierdzonym wyniku oceny projektu, oznaczającym wybór projektu do dofinansowania albo ocenę negatywną.
8. IZ podaje do publicznej wiadomości na stronie internetowej programu oraz na portalu informację o wyborze projektu do dofinansowania lub o jego negatywnej ocenie. W przypadku wyboru projektu do dofinansowania w informacji IZ podaje również wysokość przyznanej kwoty dofinansowania.
9. Po zakończeniu postępowania, tj. po zakończeniu naboru i opublikowaniu wyniku oceny projektu, IZ publikuje informację o składzie KOP, w której wskazuje, które osoby były ekspertami i kto był przewodniczącym KOP.
10. Po wybraniu projektu do dofinansowania, IZ przekaże wnioskodawcy za pośrednictwem ePUAP lub e-Doręczeń, lub e-mailem na adres wskazany we wniosku, informację jakie dokumenty niezbędne do zawarcia umowy o dofinansowanie projektu, w jaki sposób i w jakim terminie powinien on dostarczyć do IZ.
11. W przypadku negatywnej oceny projektu informacja o wyniku oceny zawiera uzasadnienie wyniku oceny.

§ 10. Umowa o dofinansowanie projektu

1. Zawarcie umowy o dofinansowanie projektu możliwe jest w siedzibie IZ lub w formie elektronicznej. Wybór sposobu zawierania umowy o dofinansowanie projektu nastąpi w wyniku uzgodnień pomiędzy wnioskodawcą a IZ.
2. W przypadku projektu partnerskiego umowa o dofinansowanie projektu jest zawierana z partnerem wiodącym, który będzie beneficjentem odpowiedzialnym za przygotowanie i realizację projektu.
3. Wnioskodawca dostarcza dokumenty niezbędne do zawarcia umowy o dofinansowanie projektu za pośrednictwem ePUAP lub e-Doręczeń, lub e-mailem na adres: punkt.informacyjny@kujawsko-pomorskie.pl. Powinien to zrobić w terminie do 21 dni roboczych od daty wezwania przekazanego przez IZ za pośrednictwem ePUAP lub e-Doręczeń, lub e-mailem na adres wskazany we wniosku. IZ wskaże wnioskodawcy wzory załączników (jeśli IZ dysponuje takimi wzorami) na adres e-mail wskazany we wniosku.
4. Złożenie dokumentów podpisanych tradycyjnie wysłanych jako skan w formacie PDF oraz w formie papierowej za pośrednictwem poczty lub osobiście w punkcie informacyjno-podawczym Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego uznane zostanie jako naruszenie formy komunikacji wskazanej w regulaminie a czynność za niedokonaną. IZ dopuszcza wyjątek w zakresie oświadczeń partnerów, które mogą być załączane jako skan w formacie PDF, podpisany w formie tradycyjnej (czytelnie wpisane imię i nazwisko albo pieczęć zawierająca imię i nazwisko oraz odręczny podpis), przy czym jako wnioskodawca, na żądanie IZ wnioskodawca jest zobowiązany okazać do wglądu oryginał takich dokumentów.

Odesłanie

Zob. załącznik nr 5 do regulaminu – dokumenty niezbędne do zawarcia umowy.

5. IZ może wymagać od wnioskodawcy złożenia także innych niewymienionych wyżej dokumentów, jeżeli są niezbędne do ustalenia stanu faktycznego i prawnego lub spełnienia obowiązków prawnych.
6. Jeśli wnioskodawca nie dostarczy dokumentów zgodnie z wezwaniem oraz jeśli nie będą one zgodne z regulaminem, IZ może odstąpić od zawarcia umowy o dofinansowanie projektu bez dalszych wezwań.

7. Przed zawarciem umowy o dofinansowanie projektu, na podstawie oświadczeń i zaświadczeń wnioskodawcy złożonych zgodnie z ust. 3, IZ zweryfikuje i potwierdzi, że:

- 1) wnioskodawca, którego projekt został wybrany do dofinansowania, nie jest podmiotem wykluczonym na podstawie art. 207 ustawy o finansach publicznych (dotyczy także partnerów);
- 2) nie zachodzą przesłanki określone w art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1745) (dotyczy także partnerów);
- 3) nie zachodzą przesłanki określone w art. 9 ust. 1 pkt 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2024 r. poz. 1822) (dotyczy także partnerów);
- 4) wnioskodawca nie jest przedsiębiorstwem, na którym ciąży obowiązek zwrotu pomocy, ponieważ Komisja Europejska uznała pomoc za niezgodną z prawem oraz rynkiem wewnętrznym;
- 5) wnioskodawca nie jest przedsiębiorstwem w trudnej sytuacji w rozumieniu pkt 24 Wytycznych Komisji Europejskiej dotyczących pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (Dz. Urz. UE C 2014/C 249/01);
- 6) wnioskodawca oraz partnerzy nie figurują na liście osób i podmiotów, względem których stosowane są środki sankcyjne, prowadzonej przez ministra właściwego ds. wewnętrznych na podstawie ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego (Dz. U. z 2024 r. poz. 507 z późn. zm.), jak również nie figurują w wykazach, o których mowa w:
 - a) Rozporządzeniu Rady (WE) nr 765/2006 z dnia 18 maja 2006 r. dotyczącym środków ograniczających w związku z sytuacją na Białorusi i udziałem Białorusi w agresji Rosji wobec Ukrainy (Dz. Urz. UE L 134 z 20.05.2006, str. 1 z późn. zm.);

- b) Rozporządzeniu Rady (UE) nr 269/2014 z dnia 17 marca 2014 r. w sprawie środków ograniczających w odniesieniu do działań podważających integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy i im zagrażających (Dz. Urz. UE L 78 z 17.03.2014, str. 6, z późn. zm.);
 - c) Rozporządzeniu (UE) nr 833/2014 z dnia 31 lipca 2014 r. dotyczącym środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz. Urz. UE L 229 z 31.07.2014, str. 1 z późn. zm.);
- 7) wnioskodawca zadeklarował brak podwójnego finansowania przedsięwzięć ujętych we wniosku z różnych zewnętrznych środków publicznych, w tym europejskich;
 - 8) wnioskodawca (ani partner – jeśli dotyczy) będący jednostką samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny) nie podjął jakichkolwiek działań dyskryminujących, sprzecznych z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, w tym, że na terenie tej jednostki samorządu terytorialnego nie obowiązują żadne ustanowione przez organy tej jednostki dyskryminujące akty prawa miejscowego sprzeczne z ww. zasadami.
- 8.** Umowa o dofinansowanie projektu nie może być zawarta, gdy:
- 1) wnioskodawca nie dokona czynności, które powinny zostać dokonane przed zawarciem umowy o dofinansowanie projektu w terminie wskazanym przez IZ;
 - 2) wnioskodawca został wykluczony z możliwości otrzymania dofinansowania na podstawie przepisów odrębnych;
 - 3) IZ unieważni postępowanie;
 - 4) w związku z art. 61 ust. 8 ustawy wdrożeniowej, projekt otrzyma negatywną ocenę;
 - 5) wnioskodawca zrezygnuje z dofinansowania.
- 9.** Gdy w związku z art. 61 ust. 8 ustawy wdrożeniowej, projekt otrzyma negatywną ocenę, IZ nie podpisze z wnioskodawcą umowy o dofinansowanie projektu.
- 10.** IZ może odmówić zawarcia umowy o dofinansowanie projektu, jeżeli zachodzi obawa wyrządzenia szkody w mieniu publicznym w następstwie zawarcia tej umowy.

Odesłanie

Zob. ustawa wdrożeniowa, art. 61 ust. 4-7.

11. IZ informuje wnioskodawcę o przyczynach odmowy zawarcia umowy o dofinansowanie projektu za pośrednictwem platformy ePUAP lub e-Doręczeń lub e-mailem na adres osoby wskazanej we wniosku.
12. W przypadku braku możliwości dostarczenia przez wnioskodawcę do dnia zawarcia umowy o dofinansowanie projektu decyzji (np. o pozwoleniu na budowę), opatrzonej/nych klauzulą ostateczności (jeśli dotyczy) z wnioskodawcą zostanie zawarta umowa, w której zostaną określone terminy ich dostarczenia. IZ nie będzie realizowała postanowień umowy o dofinansowanie projektu związanych z wypłatą dofinansowania do czasu złożenia ww. dokumentów. W takim przypadku wnioskodawca realizuje projekt na własne ryzyko.

§ 11. Postanowienia końcowe

1. W sprawach nieujętych w regulaminie mają zastosowanie przepisy powszechnie obowiązującego prawa.
2. Jeśli IZ unieważni postępowanie, poinformuje o tym wnioskodawcę za pośrednictwem ePUAP lub w formie papierowej (pocztą tradycyjną).

Odesłanie

Zob. ustawa wdrożeniowa, art. 58 – przyczyny unieważnienia postępowania.

3. IZ zapewnia wnioskodawcy, na jego wniosek, dostęp do dokumentów dotyczących oceny jego projektu.
4. Dostęp do informacji przedstawianych przez wnioskodawcę mogą uzyskać uprawnione podmioty działające na podstawie odrębnych przepisów oraz podmioty przeprowadzające ewaluację programów z zastrzeżeniem, że zapewnią ich poufność oraz będą chronić informacje stanowiące tajemnice prawnie chronione.
5. Wnioskodawca ma prawo zgłosić sprawę Rzecznikowi Funduszy Europejskich w IZ, ale ewentualne działania takiego rzecznika nie wstrzymują postępowań prowadzonych przez IZ, inne organy oraz biegu terminów dotyczących tych postępowań.

Dodatkowa informacja

[Kontakt do Rzecznika Funduszy Europejskich w IZ](#)

6. Wnioskodawca jest administratorem danych osobowych, które są przetwarzane w związku z realizacją projektu, o dofinansowanie którego ubiega się wnioskodawca, dlatego jest on zobowiązany dołożyć szczególnej staranności w celu ochrony interesów osób, których dane dotyczą i spełnić wszystkie wymagania wynikające z RODO, w tym w szczególności w zakresie obowiązków informacyjnych (art. 13 i art. 14 RODO).

Odesłanie

- Zob. ustawa wdrożeniowa, art. 87-92 – przetwarzanie danych osobowych
 - [Klauzula informacyjna dotycząca przetwarzania danych osobowych](#)
7. Wszelkie dokumenty, informacje i wyjaśnienia jakie wnioskodawca przekazuje IZ na etapie naboru, oceny projektu oraz w związku z czynnościami niezbędnymi do wykonania przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu, mogą zawierać tylko te dane osobowe, których obowiązek przekazywania wynika z aktualnych zasad realizacji FEdKP, w szczególności z regulaminu i Instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu EFRR.

Podstawa prawna

IZ prowadzi postępowanie zgodnie z regulacjami unijnymi i krajowymi.

Regulacje unijne to:

- **rozporządzenie ogólne** – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30 czerwca 2021 r., str. 159-706 z późn. zm.)
- **rozporządzenie EFRR** – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności (Dz. Urz. UE L 231 z 30 czerwca 2021 r., str. 60-93 z późn. zm.)
- **RODO** – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 4 maja 2016 r., str. 1-88 z późn. zm.)

Regulacje krajowe to:

- **Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 (FEdKP)** – Program regionalny pn.: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 zatwierdzony przez Komisję Europejską decyzją wykonawczą nr C(2022) 8889 z 7 grudnia 2022 r.
- **Szczegółowy Opis Priorytetów (SZOP)** – Szczegółowy Opis Priorytetów Funduszy Europejskich dla Kujaw i Pomorza przyjęty uchwałą nr 10/355/23 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 8 marca 2023 r. z późn. zm.

- **ustawa wdrożeniowa** – ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. poz. 1079 z późn. zm.)
- **ustawa o finansach publicznych** – ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1530 z późn. zm.)
- **Wytyczne dotyczące wyboru projektów na lata 2021-2027**, obowiązujące od 27 października 2022 r.
- **Wytyczne dotyczące kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027**, obowiązujące od 25 marca 2025 r.
- **Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027 (wytyczne równościowe)**, obowiązujące od 20 marca 2025 r.
- **Wytyczne dotyczące zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym hybrydowych na lata 2021-2027**, obowiązujące od 27 marca 2023 r.

Słowniczek

beneficjent – podmiot, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy wdrożeniowej

e-Doręczenia – elektroniczny odpowiednik listu poleconego za potwierdzeniem odbioru, a podstawą prawną działania rejestrowanego doręczenia elektronicznego są: [rozporządzenie UE eIDAS i ustawa o doręczeniach elektronicznych UoDE](#)

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

ekspert – ekspert, o którym mowa w art. 80 ust. 1 ustawy wdrożeniowej

ePUAP – Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej

IZ – instytucja zarządzająca FEdKP

KOP – komisja oceny projektów

portal – Portal Funduszy Europejskich: www.funduszeuropejskie.gov.pl

projekt – przedsięwzięcie, o którym mowa w art. 2 pkt 22 ustawy wdrożeniowej

postępowanie – postępowanie w zakresie wyboru projektów do dofinansowania, o którym mowa w art. 45 ustawy wdrożeniowej, w ramach którego projekt jest wybierany w sposób niekonkurencyjny

regulamin – regulamin wyboru projektów EFRR

strona internetowa programu – strona: www.funduszeue.kujawsko-pomorskie.pl/

umowa o dofinansowanie – umowa lub decyzja, o których mowa w art. 2 pkt 2 i 32 ustawy wdrożeniowej

wniosek – wniosek o dofinansowanie projektu z EFRR w ramach FEdKP złożony w WOD2021

wnioskodawca – podmiot, który złożył wniosek o dofinansowanie projektu w ramach naboru

WOD2021 – aplikacja Centralnego systemu teleinformatycznego (CST2021), służąca do przygotowania i złożenie wniosku o dofinansowanie projektu EFRR w ramach FEdKP

Lista załączników do regulaminu

Załącznik 1 Kryteria wyboru projektów

Załącznik 2 Wskaźniki realizacji celów projektu

Załącznik 3 Instrukcja wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu EFRR

Załącznik 4 Instrukcja wypełniania załączników do wniosku o dofinansowanie projektu EFRR wraz z załącznikami

Załącznik 5 Lista dokumentów niezbędnych do zawarcia umowy o dofinansowanie projektu

Uzasadnienie

1. Przedmiot regulacji:

Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego ogłasza nabór w trybie niekonkurencyjnym dla wniosku o dofinansowanie projektu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Priorytetu 6. Fundusze Europejskie na rzecz zwiększenia dostępności regionalnej infrastruktury dla mieszkańców, Działania 6.11 Restauracja i adaptacja obiektów dziedzictwa kulturowego i naturalnego, programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021–2027 (nabór Nr FEKP.06.11-IZ.00-224/25).

2. Omówienie podstawy prawnej:

W świetle zapisów ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (Dz. U. poz. 1079, z późn. zm.) Instytucja Zarządzająca jest zobowiązana do ogłaszania naborów i wyboru projektów do dofinansowania w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021–2027.

Instytucja Zarządzająca podjęła decyzję o ogłoszeniu przedmiotowego naboru w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021–2027 zgodnie z Harmonogramem naborów wniosków o dofinansowanie projektów w programie Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021–2027 z dnia 19 maja 2025 r. aktualnym na dzień ogłoszenia naboru.

3. Konsultacje wymagane przepisami prawa (łącznie z przepisami wewnętrznymi):

Nie dotyczy.

4. Uzasadnienie merytoryczne:

Zgodnie z obowiązującym Harmonogramem naborów wniosków o dofinansowanie projektu w programie Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021–2027 z dnia 19 maja 2025 r. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego podjął decyzję o ogłoszeniu przedmiotowego naboru, co wpłynęło na konieczność opracowania odrębnej dokumentacji naborowej.

Ocena i wybór projektów będą przeprowadzane zgodnie z Instrukcją wykonawczą instytucji zarządzającej programem regionalnym Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021–2027, przyjętą uchwałą Nr 17/765/23 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 kwietnia 2023 r. (z późn. zm.).

5. Ocena skutków regulacji:

Podjęcie niniejszej uchwały ma na celu umożliwienie składania wniosków o dofinansowanie projektu w przedmiotowym naborze.